

Socialdepartementet

Utbildningsdepartementet

Angående begäran om utökad utbildning inom intensivvård och anestesijukvård

Svensk förening för anestesi och intensivvård (SFAI) har tillskrivit Socialministern och Utbildningsministern angående behov av utökad utbildning inom intensivvård och anestesivård för flera professioner och yrken. Denna skrivelse har kommenterats av Sveriges kommuner och regioner (SKR) där de bland annat föreslår kortare kurser inom intensiv- och anestesijukvård för leg. sjuksköterskor.

Vårdförbundet, Svensk sjuksköterskeförening och Riksföreningen för Anestesi och intensivvård (RF AnIva) ser, inte minst mot bakgrund av Covid-19 pandemin, att det finns ett stort behov av att stärka bemanning och kompetens inom intensivvården för att garantera en patientsäker vård av hög kvalitet. Detta måste dock ske genom att öka antalet specialistutbildade sjuksköterskor, inte genom kortare kurser med utvalt innehåll från specialistutbildningarna, så som föreslås av SKR. Intensivvård är synnerligen komplex vård, varför det krävs specialistutbildade sjuksköterskor med kompetens för och erfarenhet av att bedöma, utföra, åtgärda samt utvärdera avancerad omvårdnad. Kortare kurser kommer inte kunna ersätta den kunskap och kompetens som specialistutbildning ger, samt ej kunna tillgodose det övergripande omvårdnadsansvar som åligger specialistsjuksköterskor. Det finns många anledningar till att vara kritisk mot kortare kurser. Den mest allvarliga invändningen handlar om att patientsäkerheten påverkas negativt med försämrat vårdresultat som följd. Vi vet genom flera studier att specialistkunskap har en avgörande skillnad för kvalitet och patientsäkerhet.

Under våren har flera yrkesgrupper genomgått korta introduktionsutbildningar med varierande nivå, innehåll och kvalitet för att kunna arbeta som resurspersoner inom intensivvården under pandemin. Konsekvenserna av detta vet vi inte med säkerhet ännu, men det kan ses att vårdtider på IVA varit långa med ett stort behov av rehabilitering i efterförloppet för patienter med Covid19. Detta kan bero på sjukdomens art, men även på kompetens- och resursbrist inom intensivvården under pandemin vilket säkerligen har spelat en stor roll för detta utfall. Utöver detta har det medverkat till etisk stress hos personalen, med risker för utbrändhet som följd. Följderna av detta har inte analyserats ännu, men en enkät som RF AnIva sammanställt

visade att en stor andel av de som besvarade enkäten kände sig otrygga i sin yrkesutövning och att omvårdnaden inte prioriterades. Vi bifogar en debattartikel från Dagens Medicin 2020-07-02 utifrån enkätens resultat.

Inom all intensivvård krävs specialistsjuksköterskor som ansvarar för planering, utförande och utvärdering av högkvalitativ omvårdnad samt avancerad medicinsk behandling och teknologi. Ingen högkvalitativ omvårdnad kan ges utan utbildad och erfaren personal med reglerad specialistkompetens, som erhåller kontinuerlig kompetensutveckling, samt har en hållbar arbetsmiljö.

Det finns också risker med förslaget om att de korta utbildningarna ska utformas i nära samverkan mellan vårdgivare och utbildningsanordnare. Detta kan innebära att kurserna har olika nivå och innehåll samt att kunskap och kompetens hos dem som gått kurserna varierar nationellt. Möjligheten att tillgodoräkna sig kurser med olika innehåll i en framtida specialistsjuksköterskeutbildning är minimal.

Vidare riskerar förslaget leda till sänkta kompetenskrav på sikt, då arbetsgivare istället för att efterfråga specialistutbildade sjuksköterskor efterfrågar de som har snabbutbildats. Således är risken stor att färre sjuksköterskor genomgår specialistutbildning, när det egentligen borde vara fler. Det kommer medföra allvarliga patientsäkerhetsrisker samt en stor påverkan på vårdkvaliteten.

Fortbildning är alltid bra, men kan aldrig ersätta en specialistutbildning. Risken med förslaget är vidare att det kan leda till att kompetenskraven sänks och hotar patientsäkerheten och dessutom riskerar det att få konsekvenser som utmattningssyndrom både bland specialistutbildade och de som enbart gått kortare kurser. För att garantera en god och säker vård krävs i stället fler specialistutbildade sjuksköterskor, inte färre.

Under pandemin har vi befunnit oss i en krissituation där bemanninglösningarna varit allt annat än optimala för patientsäkerheten och arbetsmiljön. Våra erfarenheter behöver användas för att på ett klokt sätt planera för en patientsäker och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Vårdförbundet, Svensk sjuksköterskeförening och RF AnIva vill även påtala att vi inte har involverats i skrivelsen från SKR. Det är anmärkningsvärt samt djupt oroande, särskilt mot bakgrund av att SKR och Vårdförbundet sedan länge haft en dialog om kompetensförsörjningen i vården och då särskilt beträffande specialistutbildningar.

Sammanfattningsvis avvisar vi alla förslag om snabb- eller kortutbildningar då vi ser en stor risk att det kommer påverka patientsäkerheten negativt. I stället bör man satsa ännu mer på att utöka antalet specialistsjuksköterskor genom att:

- Förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor för att locka tillbaka de 12 000 sjuksköterskor som lämnat vården.
- Nationellt finansiera utbildningsanställningar för att motivera fler till specialistutbildning.
- Ekonomiskt riktade stöd till kommuner och regioner för att kunna ersätta sjuksköterskor under deras specialistutbildning.

Stockholm den 9 juli 2020

Vårdförbundet

Sineva Ribeiro

Förbundsordförande

Svensk sjuksköterskeförening

Ami Hommel

Ordförande

Riksföreningen för anestesi och intensivvård

Helén Berthelson

Ordförande

Bilaga 1. Debattartikel från Dagens Medicin 2020-07-02